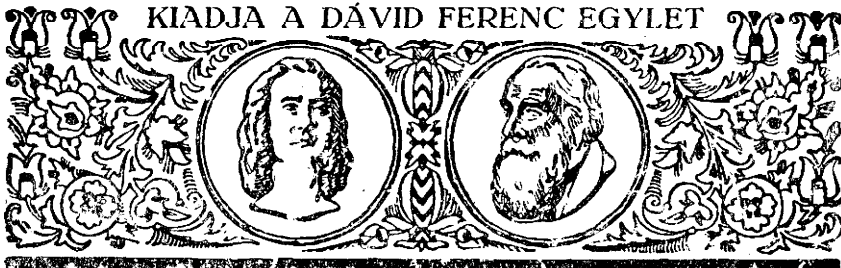

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKOLCSOS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: DR. BOROS GYÖRGY.

Husvéti ének.

Szólt az Úr és egy szavára
Felpattant a szent sir zára.
Husvéti kedv üzött széjjel
Nagypénteki bánatot...
Lehullt tövis-koszorúja
S a Golgota vértanúja
Harmadnap feltámadott.

S hova tűntek, hova lettek,
Kik felette törvényt tettek,
A gyűlölet, a sötétség
Elvakult zsoldosai?
Őket is mély sirba zárták,
De nincs erő, sirjuk zárát
Mely fel tudná oldani!

Oh, husvéti drága ünnep
A mi csüggedt bús szívünknek
Mily biztató nagy tanítást
Zeng a te szent hajnalod,
Lelkünk félelmes borúját,
Fejünk tövis koszorúját
Te fénnel beragyogod!

Zsolozsma, mely felénk csendül
A napsugár, mely a mennyből
Ránk árad és áldott nyomán
Megéled a néma rög,
Tarlott fák zsendülő lombja
Mind azt zengi, fényli, zsongja:
A gyász, ború nem örök!

Fényes napunk elborulhat,
Kétség köde reánk hullhat,
Bú s bánat letarolhatja
Reménységünk virágait,
Sorsunk lehet zord, mostoha,
De nincs veszve semmi soha,
Mig szívünkben él a hit.

Irigységnek, gyűlöletnek
Fegyveri megsebezhetnek,
Elárulhat a barátunk,
Elítélhet ellenünk,
Ha velünk a jog s igazság:
Felváltja Golgotánk napját
Fényes husvét-reggelünk.

Lampérth Géza.

Jézus jelleme.

A történelem nem ismer az életbe belegyökerezettebb és valóságosabb jellemet, mint amilyen a Jézusé. Az evangéliumokban ez a jellem Jézus magatartásában, szavaiban és tetteiben, tehát mondhatnók a legművészibb formában van feldolgozva, jóllehet szorosan vett jellemrajzot ott nem találunk. Általában megállapíthatjuk, hogy Jézus jellemében olyan tulajdonságokat látunk egyesülve, amiket csak külön-külön találunk más jellemekben s amikről azt hisszük, hogy egy és ugyanazon jellemben nem is létezhetnek együtt. Ez az állítás talál vérmérsékletére. Ez vezetett annak megállapításához, hogy Jézusban egy nőnek a szive és egy férfiunak az agya volt. Lelkének rendes állapota a nyugalom, de ezt időközönként látomások profétai tapasztalatai szakították meg. Ma egy bölcs nyugalomával gondolkodik és cselekszik, holnap elragadja a lelkesedés.

Értelmi oldalát vizsgálva, mindjárt észre vesszük elméletek kivonására vonatkozó tehetségét. A legkisebb tévedést kizárólag mindenben megtalálja az életet irányító alapelvet. De ehhez költői hajlam kapcsolódik, melynek gyönyörűsége telik abban, hogy az eszmének szint és formát adjon s számára megtalálja a legtökéletesebb művészi kifejezést.

Feltűnő ellentét látszik jellemének szilárdságában és finomságában. Hatása vagy a tanulékonyság önmegalázását, vagy pedig a szembeállítás dühét keltette hallgatójában. Tiszta szándéka és széles látköre tettekben nyilatkozó érdeklődéssel kapcsolódott egészen jelentéktelen dolgok és számbanemvett személyek iránt.

Jelleme tartalmának lényegét egyfelől az Atya iránti, másfelől az embernek emberhez való viszonyából származó kötelességekkel szemben, magatartása adja. Vallásosságában a korában szokásos vonásokat ujjakkal és egészen sajátosságokkal látjuk keverve. Vallása amennyiben állandóan érzi Isten jelenlétét s minden eseményt úgy lát, aminek irányító, áldó vagy ítéletet mondó jelentése van, annyiban a zsidó vallási eszmény beteljesedése. Imádságos lélekkel jár-kezel s különös tisztelettel van minden iránt, ami isteni. Isten neve, Isten szava, Isten háza és tisztelete profétai tűzzel tölti be. Amit Isten akarata-nak ismert meg, annak teljesítése neki kenyere és itala. Mikor ez az akarat szenvedésre és halálra szólítja, még akkor is bizik az Atya jóságában s imádkozik, hogy legyen meg akarata.

Mégis van két fontos sajátosság, amiben Jézus vallása a régi zsidó, valamint a későbbi keresztény szentekétől különbözött. Ezeknél a bűnértet mélysége a szentség mértéke. Jézus tanítványait imádkozni így tanítja: „böcsásd meg bűneinket“, ő maga azonban sem a Getsemane-kertben, sem a kereszten nem emlékszik az Atya iránti hűségben egyetlen botlására sem. Másfelől, míg az ószövetségi profétákban erős volt az Istentől

való függés érzete, kinek kezében az ember csak eszköz, Jézus, mikor tanít, gyógyít nem egyszerű közvetítőnek érzi magát, hanem benső, fiui kapcsolatot érez Istennel.

Ami az emberi erényeket illeti, bár az Istenről és emberről mély gondolatokat termelt ki, ennek ellenére a bölcseséget nem helyezte olyan magasra, mint a görögök. A bátorságot sem úgy fogja fel, mint a háboru embere. Jóllehet előre látta az eredményt, mégis felment Jeruzsálembe, hogy Isten és az igazság nevében szembeszálljon ellenségeivel. Mint azt az erényt, amely azt követeli tőlünk, hogy az alsóbbrendűt alárendeljük a magasabbrendűnek, a mulandót az örökkévalónak, ezt nem csak a kisértővel harcában való győzelme, hanem, mikor életét kívánta, annak feláldozásával is bebizonyította. Az igazságosság, mely mindenkinek megadja, ami illeti, mélyen gyökerezett Jézus jellemében. A közönséges emberi tisztességet feltételévé tette az életre jutásnak. Az Isten és emberek iránti kötelességek teljesítésében lelkiismeretessége még rokonszenvnél is mélyebben gyökerезik lelkében. Az állhatatosságot másokban is dicsérte; Keresztelő Jánosban, kit a szél nem tud nádként hajlítani vagy Simonban, akit kősziklához hasonlít.

Jézus szeretetét rendkívüli szélesség és erő jellemzi. Az ember iránti rokonszenvnek nagy bőrségében volt. Magát, mint adóst tekintette mindazokkal szemben, akik bűn vagy szenvedés terheit hordozták. Szeretetében fokozatot lehet megállapítani. Izrael népére nézett úgy, mint akik elsősorban igénylik szeretetét. Jeruzsálem iránt maga is osztozott azokban az érzésekben, melyeket a zsoltárok juttatnak kifejezésre. Inkább vágyott a szent városba, mint a tengerpart városaiba. Izrael házán belül három, vagy talán négy néposztály volt, kikre különös melegséggel tekintett. A sorban elsők tanítványai, utána a közönséges nép, aztán a társadalom kitzszítottjai s ehhez hozzávehetjük a gyermekeket. Kétségtelenül ragaszkodott családi köréhez és rokonaihoz, de szolgálatának ideje alatt lelke azok felé fordult, akik lélek szerint voltak rokonai. Szeretete kifejezésre juttatásának módja egy felől az volt, hogy azokat, akik övéiket igazán szerették, odaadásuk révén magához kapcsolja, másfelől pedig, hogy tekintet nélkül arra, amibe neki magának kerül, minden jótéteményben részesítse őket, amit csak módjában állott nekik nyújtani. Szolgálatának formája annyiféle, mint ahányféle az emberi szenvedés. Küldetése abból a meggyőződésből fakadt, hogy a bajok, amelyekről az emberek szenvednek, lelkiek. Orvosuk az, aki őket bűnbánatra vezetí és megmutatja nekik az Atyát. Szolgálatának nem csekély részét tették azok az emberbaráti cselekedetek, amiket a mai jótékonykodással nem lehet összehasonlítani, melyeknek célja az volt, hogy kedvező talajt készítsen elő a lelkekben az evangélium befogadására.

Ellentét látszik a lelki nemesség és hideg szigorúság között

is, amelyek Jézus szavait és tetteit jellemezték. Voltak bűnök, amelyek Jézust könyörületre indították és voltak, amelyek haragra gyújtották. Akikben önmaguk ellenségeit látta, mint a tékozlókban, az elesett nőkben, azokat szánta, de akiknek bűne embertelenségből és vallástalanságból fakadt, azokkal a szigorú mértéket semmi sem enyhítette. Ami tiszteletlen volt Isten dolgaival szemben, Igéjét meghamisítóan, templomot fertőzvé, azt irgalmatlanul megtorolta — egy emlékezetes alkalommal tettelesen is; közte és a farizeusok közti ellentétet az teremtette, hogy ezek a vallásosságból parádét csináltak az emberek előtt, Isten előtt meg hazugan cselekedtek. A másik, ami éles elítélését hívta ki, az a gyengékkel szemben való embertelenség volt. Ilyen a gyermekek megrontása. Az írástudók bűne azért volt megbocsáthatatlan, mert annak ellenére, hogy hosszú imákat mondtak, az özvegyek házait felemésztették.

W. P. Paterson után szabadon: *Kiss Sándor.*

Kelemen Lajos.

Olvasóink bizonyára ismerik e nevet, pedig nem tartozik azok közé, akik gondoskodnak arról, hogy minden lépésük, tervük, sikerült vagy nem sikerült ténykedésük a fürge tollu újságírók tudomására jusson. Az E. Muzeum Egylet és egyetemi könyvtár levéltárnoka, korábban a cluji főgimnáziumunk történelemtanára volt, az Unitárius Egyház levéltárának őre és gondozója ma is. Mint az egyetemi könyvtár tisztviselője 60 éves korában nyugalomba vonult. Nagy mulasztás volna, ha legalább e pillanatban meg nem emlíkeznünk róla. Nem azért, mintha kis lapunkban méltatni tudnók az ő nagy történelmi tudását, önzellen munkásságát, sziklaszilárd jellemét, hanem mert Kelemen Lajost ismernie kell minden magyarnak, s főképpen minden unitáriusnak.

Angliában Gordon Sándorról, a nagy unitárius történetíróról, aki szűkebb hazánk: Transylvania történetét is jól ismerte, az a szállóige volt elterjedve, hogy ő egy élő, mozgó enciklopédia, oly nagy és széleskörű tudással rendelkezett. Kelemen Lajosról éppen ily nyugodt lélekkel elmondhatjuk, hogy ő egy élő levéltár és beszélő történelem. Ha végigmegyünk vele Cluj városán, minden régi háznak, minden templomnak, minden toronynak tudja a történetét. Ha kimegyünk a város temetőjébe, minden sir csöndesen nyugvó lakójáról tud valamely érdekes történetet. A történelem nevezetes családjainak a historiája a kicsi ujjában van. Senki sincsen mi közöttünk, aki csak megközelítően annyira ismerné Transylvania történetét, mint Kelemen Lajos. Minden falu tornyának, templomának a történetét tudja s a történelem benne, mint élő, örökké beszélő valóság jelenik meg, mint a nagy zeneszerzőkben a szépség harmoniája.

És tudását mindenkor nagy szeretettel és lebilincselő előadással bocsátja a hallgatóság rendelkezésére, álljon bár a hallgatósága egy zsufolt teremben levő nagy közönségből, vagy pedig néhány érdeklődő emberből. Ha valaki felkeresi, mindenkor szívesen bocsátja a tudását rendelkezésére. Azt hiszem, nem volt még tudós, aki annyi embert utba igazított volna, aki annyit segített volna másokon, mint Kelemen Lajos. Ez a páratlan önzetlenség teszi az ő életét és munkásságát valóban példaadóvá.

És még egy. Ő a történelmet nemcsak átveszi és egyszerűen átadja, hanem egy fenkölt, szigorú erkölcsi mértékkel meg is bírálja. Amilyen egyszerűen nemes, önzetlen az ő élete, ahhoz mér mindent és úgy is ítél meg mindent. Keresztelő Jánosnak tiszta, a világ léhaságaival soha meg nem alkuvó érzékeny lelke lakozik benne.

Nyugalomba menetelével fölszabadul sok hivatalos elfoglaltságtól s minthogy Istennek hála erejének teljességében van, még sokat várunk az ő nagy tudásától és munkásságától.

—•—

Péter Sándor.
1868—1938.

Törzsgyökeres székely volt. Simonești-Siménfalván (Odorheiu) született. 1904-ben ismertem meg. Akkor Orășenin-Városfalván volt pap. A lelkészi hivatáshoz akkor kezdett mindinkább hozzákapcsolódni a gazdasági szövetkezeti munkában való részvétel szükségessége. A székely nép gazdasági elmaradottsága hozta ezt magával. Kartársaink közül is sokan voltak, akik nem értették meg az idők jeleinek intését s nemcsak némán vesztegeltek, de a munkálkodókat is lekicsinyelték, lesajnálták. Mi — a nagy Homoród folyása 4 utolsó magyar községének unitárius lelkészei — Ürmösi Károly, Péter Sándor, Szén Mihály és e sorok írója, szerencsések voltunk abban, hogy mind a négyen megértettük az idők parancsszavát s népünk gazdasági fejlődése érdekében munkába állottunk. Péter Sándor volt a legidősebb köztünk, de lankadatlan, kitartó eréllyel végezte a *Gazdakör* megalakítását, a fogy. szövetkezet szervezését. Sokszor találkoztunk és gyűléseztünk együtt a teendő felett!

Mint pap, a kiváló, jólkészültségű szónokok közé tartozott. Szép könyvtára volt, melyet évről-évre gyarapított. Sokat áldozott könyvvásárlásra. De nemcsak gyűjtötte a könyvet, hanem át is tanulmányozta azokat. Szép történelmi tudása és ismerete volt. Szeretett írni. Sok apró történelmi tanulmánya, népies

leírása jelent meg az Unitárius Közlönyben, Unitárius Népnaptárban és a Dávid Ferenc füzetekben. Törhetetlen védője, oltalmazója volt a magyar kifejezéseknek, ha ingerkedni akartunk vele — mert szerette a tréfát és a vidámságot — akkor társalgásunkba belevegyítettünk egy néhány idegen szót. Lázás igyekezettel javította ki mindjárt és mondotta az annak megfelelő magyar szót.

Nagyon takarékosan éltek kedves feleségével együtt. Összegyűjtött pénzükből több alapítványt tettek az Unitárius Teológiához, a Leányotthonhoz és a két főgimnáziumhoz.

A társaságot, a baráti kört szerette. Minden egyházköri és lelkészköri gyűlésen megjelent s értékes hozzászólásai voltak egyes tárgyakhoz.

1919-ben Orășeni-Városfalváról elment — csere útján — a Mujnai egyházközségbe. Ezidőtől keveset találkoztunk. 1933-ban nyugalomba ment és I. G. Duca-Székelykereszturon telepedett le. 1938 febr. havában halt meg. Értékes könyvtárát az Egyetemes Lelkészörnek hagyományozta és rokonlelkű feleségével egyetértve, az egyházat tette általános örökösévé. Egyike volt a jól képzett, tartalmas papjainknak. Legyen áldott emlékezete.

Ürmösi József.

Kovács Sándor.

Bözödujfalvi Kovács Sándor nyug. állami isk. igazgató f. év március 11-én este váratlanul, hirtelen, szívszélhűdésben meghalt Zălau-Zilahon. Közkezdveltségben, mindenki szeretetében és megbecsülésében dolgozott a nevelés terén évek hosszú során keresztül. Ósrégi székely unitárius családból származott. Vallásához, hitéhez holtig hű maradt, utolsó kívánsága is az volt, hogy unitárius pap temesse. A család táviratilag kért az unitárius püspöktől papot, aki Csifó Nagy László lelkészt küldötte ki a temetésre. A család kívánságára az egyház részéről Hadházy Sándor pénztárnok bucsuztatta megható szavakkal Kovács Sándor fiát. Gyászolják hűséges felesége: Kápolnai Takáts Boriska, gyermekei: Sándor, Margit és Annuska, valamint nagyszámu közeli és távoli rokon. A Zălau-zilahi temetőben helyezték örök nyugalomra szülői és testvérei mellé, öriási részvét mellett március 13-án.

Sükösd Farkas.

Sáncrai-sepsiszentkirályi földbirtokos március hó 13-án hosszas, nehéz betegség után 76 éves korában elhunyt. Az egyházközségnek több izben volt gondnoka, majd tb. gondnoka,

Ima.

Elmondotta 1938 évi januárius hó 15-én a Dávid Ferenc Egylet közgyűlésén
V. Nagy Dénes járai lelkész.

Hatalmas Isten! ki lángbetűkkel irtad be mindenütt-jelenvalóságod isteni kegyeit életünk történet-könyvébe; kit színről-szinre meg nem láthat halandó ember, de érezve, sejtve jelenlétedet, imára lelkesül: im, mi is leborolunk imádkozni jelenléted tudatában ez alkonyi órán s szívünk szavát küldjük hozzád, óh véghetetlen jószág, elfogyhatatlan szeretet s legyen szívünk minden dobbanása, ajkaink minden kiejtett szava himnusz neked, mellyel hódol előtted parányi pór gyermeked!

Szent, szent, szent a te dicső neved, mely mindeneket betölt, véghetetlen a te hatalmad, mely mindeneket igazgat, megmérhetetlen a te erőd, mely mindent alkot és teremt. Tudjuk, hogy senkitől dicsőséget nem veszel, emberi szó hatalmad nem korlátozhatja, akaratom meg nem változtathatja: mégis mi erőtelen szavainkkal, fogytékos imádságainkkal hozzád akarunk felemelkedni, hogy előtted kitarhassuk érzelmeinket és gondolatainkat, melyek ez ünnepélyes órában eltöltik szívünket, elménket.

Tudjuk, óh jó Atyánk, Istenünk! hogy gyarló szavainkkal szentebbé nem tehetjük nevedet, sem nagyobbá dicsőségedet, mégis jól esik nekünk, ha szolgálhatunk neked és kimutathatjuk hódolatunk előtted, ki habár kisebbké is teremtettél tenmagadnál, de minden dicsőséggel és tisztességgel megékesítettél bennünket s fiui méltóságra emeltél minket.

Tudjuk, hogy tiéd az ország, a hatalom és a dicsőség, tiéd a megbocsátás és az irgalom, te tőled száll alá minden jó adomány és tökéletes ajándék, épen azért szolgálunk előtted, hogy emberi hitünk és képességeink szerint, melyek szintén te tőled és teáltalad vannak, — megháláljuk hatalmad védelmét, szent országod polgárságát és az akaratomon való megnyugvás éltető erejét, s megköszönjük azt a sok lelki-testi ajándékot, melyekben gazdagokká tettél minket.

Avagy nem a te áldásod, nem a te védelmed, nem a te ajándékod, hogy vagyunk, élünk és mozgunk, hogy annyi balszerencse közt s oly sok viszály után is még áll hitünk az egy Istenről és itt hazánkban, a bércek ölében, hol gyökeret vert nemzetünk, életünk és hitünk, nem sirjaink domborulnak, nem családi tüzhelyünk és boldogságunk összedült romjai felett süvült a téli szél?! Nem a te áldásod és nem a te irántunk való kegyedelmet bizonyítéka az is, hogy mi és most itten ünnepet szentelhetünk áldott emlékü mártir-püspökünknek és nem mások mondanak halotti beszédet összeomlott pórsátorunk felett?! S nem te adtad-e a világosság lelkét, a hit és szellemi szabadság szeretetét s az ezekért magát feláldozni tudás erejét a mi hitelődeinknek, kiknek vér és veriték hullatása nyomán sarjadt

ki hitünk megtisztult világa, a megnemesedett erkölcs, az emelkedett szellemi élet és az oszthatatlan Isten-egység hite! Uram! Te nagy vagy a nagyokban és bölcs a kicsinyekben is! Nem csodát tettél érettünk, hanem velünk, a kicsinyekkel mivellettél csodákat, hogy annyi balsors után is, megfogyva bár, de nem megtörve, éljen e maroknyi nép és éljen az egyház!

Pedig sokszor gyűltek halomra saját vétkeink is, hogy alig-alig láttuk tőlük, miért sujt haragod, de te magad jól látad, hogy belülről is mi bánt és mi rág s ostoroddal oda vágdál, hol testünkön mérges kelevények fakadtak, hol szeretetlenség, egymást megvetés, gyűlölet és árusítás, gyengeség és csüggedés, tétlenség és a lélek hiánya sirt kezdének ásni annyi szépnek, annyi jónak, annyi épnek. S vágdál Uram! míg felébredénk s akkor sirtunk, hogy miért oly későn lelénk Reád, Uram!

Oh, de Uram! vajjon felébredénk-e, vajjon a mi volt s a mi elveszett, a mi meggyengült, lelket vettünk-é?!

Vizsgálj meg Uram, minket és ítélj meg bennünket s lásd meg, mineműek vagyunk. S ha van bennünk fogyatkozás, ha hiányzik belőlünk a lélek, add meg nekünk mindazokat, amire az anyaszentegyháznak és népének szüksége van. A lelki jóknak mértékét növelj meg rajtunk, lelket adj mindenk felett nekünk. A hűségnek lelkét adjad, hogy tudjunk őseink hitéhez, nyelvéhez, földjéhez hűek maradni s ha kell, tudjunk értük mindent áldozni, életet, vért, könnyet, verejtéket és jelent! Adjad nekünk a szeretetnek lelkét, hogy az tanítson meg minket nemcsak a magunk hasznát keresni, hanem minden egyebek hasznát is nézni; tanítson meg örvendezni az örvendezőkkel és sirni a sirókkal; hogy az ölje ki belőlünk a gőg, hiuság, egymást lenézés és megvetés átkos szellemét, törölje le homlokunkról a rut irigység Kain-bélyegét. Adjad nekünk az irgalmasságnak lelkét, hogy tudjunk egymásnak megbocsátani, a bántalmakat elfeledni és ne legyünk soha egymásnak terhére. Adjad nekünk a bátorság lelkét, hogy eszményeinkért tudjunk élni és égni s ne ismerjünk soha gyáva csüggedést! Adjad nekünk az igazság lelkét, hogy szóljon igazságot minden ember az ő felebarátjával és azt is cselekedjék. Adjad a békesség lelkét nekünk, hogy legyen béke a mi falainkon belül és kívül. Adjad nekünk a vigasztalásnak lelkét, hogy a szomorú jelen el ne keserítsen, a bizonytalan jövő el ne rémítsen. Adjad nekünk a jóreménység lelkét, hogy tebenned bizzunk mindörökké és téged tartsunk hajlékunknak és bizodalunk erős vára te légy óh Isten mindörökké. Töltsd ki reánk és töltsd ki minden testre a te lelkedet, hogy élő köveivé változzunk és maradjunk a te anyaszentegyházadnak mindörökké. Ámen.

A közvélemény⁷ csak ott lehet bíró, a hol annak értelmi súlya van.

Hírek az E. K. Tanácsból.

1. A januárban tartott Főtanács a Câmpia Turzii-aranygyéresi leányegyházközséget anyaegyházközségnek nyilvánította (EKT. : 218—938 sz. hat.)

2. A Főtanács a főiskolai hallgatókat a teológiai szabályzatnak megfelelően visszahelyezte a Teológia Akadémia körébe. (EKT. : 226—938. sz. hat.)

3. A Gáláteni-szentgericei egyházközségnek énekvezéri lakás építésére engedélyt adott. (EKT. : 328—938 sz. hat.)

4. A Leányotthon előjárósága elnöki teendőivel további intézkedésig Dr. Gál Kelemen nyug. tb. igazgató afiát bizta meg. (EKT. : 456—938 sz. hat.)

5. E. K. Tanács tudomásul vette a Teológia Akadémia Igazgatóságának fölterjesztését, mely szerint Dr. Varga Béla püspökké választása által megüresedő tanszékre helyettesnek az Igazgatóság egyhangulag Fikker János teológiai magántanár afiát javolta. (EKT. : 450—938 sz. hat.)

6. Néhai Péter Sándor lelkész és neje által tett alapítványt a jöltevők iránti hálás érzéssel fogadta el. (EKT. : 443—938 sz. hat.)

7. Jogtanácsos afia értesítése szerint az I. G. Duca-i—székelykereszturi elemi iskolánk nyilvánossági jogát a Miniszterium megadta.

8. E. K. Tanácsnak kérésére illetékes helyen azt a szóbeli választ kaptuk, hogy intézkedni fognak arra nézve, hogy iskolánk homlokzatán az eddigi föliratok megmaradhassanak.

Az Unitárius Közlöny előfizetési ára évi 36 lej. A D. F. E. évi rendes tagsági díja 60 lej. A D. F. E. örökös alapítói díja 1000 lej. A rendes- és alapító-tagok egyleti tagsági jogaik gyakorlása mellett kapják az Unitárius Közlönyt is. Az előfizetési díj csak a Közlönyre jogosít. Kívánatos tehát, hogy mindenki lépjen be az egylet tagjai sorába s díjait rendezze. Egyleti jogait csak az gyakorolhatja, aki tagsági díjait rendezte. Előfizetés külföldre 90 lej. Minden pénzküldemény Gálfi Lőrinc pénztáros címére küldendő Cluj, Calea Marechal Foch 12.

Bölcs mondások.

Ha mások dicsérnek : magadat te mérd meg ! Nézz bé csak magadba, legjobban tudhatod : tized nyomsz vagy hatot, fontot avagy latot ? Csak valld meg, érdemed nem olyan tömérdek !
„*Svada Româna*“-ból.

Fenyíték többé már nem biztos kapocs, mely egy ország lakosait egybekötné ; s most, midőn az emberiség gyermekkorát már elhagyá, a sértő privilégium jó sikerrel már többé nem vitat a természet törvényei ellen ; s végre bizonyára nagy sirhalom alá dül egy fejlődő nép virága, ha a felekezetek örökké, mint ellenségek s nem mint barátok állnak szemközt egymással.

Gr. Széchenyi I. műveiből.

TŰZHELY MELLETT

Himes tojások.

I.

A Tisza partján hosszú töltés nyulik el Parittyás és Galambos között.

A töltés egyik oldalán messze, messze, ameddig szemmel látni, zöldelő buzatáblák vannak.

A másik oldalon szeszélyesen kanyarog a Tisza.

A töltés alatt, a szekérunton olyan sár van, hogy négy ló is alig bírja áthuzni az üres szekeret egyik faluból a másikba.

Három kislány vígan tipeg előre a töltés tetején. Piros fejrevaló kendőjük virit, mint a pipacs. Fehér habos, kék szoknyácskáik libegnek-lobognak a friss szélben, mint a harangvirág a szárán.

Egy uriember ül azon a szekéren, amelyik a sárban evickél. Megállítja a szekeret és megszólítja a kislányokat:

— Hova, hova lányok?

— Jövünk Galambosról, megyünk Parittyásra.

— Ugyan mi jóért?

— Megyünk tojás-szedni. Hát nem tudja maga, hogy ma nagypéntek van?

Az idegen ur mosolyogva rázza a fejét.

— Tudom, hogy nagypéntek van, de nem tudom, minek nektek a tojás?

— Hát nem tudja, hogy

*Nagypénteken sokat sírtak
Sok himes tojást megírtak?*

— Tudom én.

— Nálunk úgy szokás, hogy nagypénteken összeszedődünk mink, kis iskolás lányok és elmegyünk csapatostul a fias házakhoz fehér tojást szedni. A fehér tojásból himes tojást csinál nagyanyám. Hogyha majd jönnek husvét másodnapján a fiuk locsolódni, abból adunk nekik.

Az idegen ur megcsóválta a fejét. Mosolygott s egy-egy fehérpénzt adott a kis leányoknak, azzal elkészönt tőlük. A lányok pedig sietve tipegtek előre. Piros kendőcskéik messze viritottak a zöld vetések és zöld fűzfaerdők között.

Mentek vígan, dalolászva Parittyás felé. Apró kosárkáikat csakugy lengették. Ragyogott az arcuk, ha elgondolták, hogy tele kosarakkal térnek meg déltájon.

Szabados Zsuzsika volt a vezető.

Ő már a mult esztendőben is volt Parittyáson.

— Azt mondom nektek, lányok, hogy sehonnan sem ké-
rünk tojást, csak ahova maguktól hinak be.

Marcsa, Tót Marcsa, egy irigyszemű, szeplős kislány, nya-
fogó hangon szólalt meg:

— De hátha sehová sem hinak be?

— Azt csak bizzátok rám!

Borcsa, a kis Kávás Borcsa, a másik oldalon ment Zsu-
zsika mellett. Szelid arcu, szép kis lányka, bizalommal s csil-
logó szemmel nézett rá Zsuzsára. Ő is volt már tavaly Parity-
tyáson és tele kosárral ment haza.

Hamar odaértek a falu alá. A kopasz fák közül messze
csillogott a parittyási torony bádogteteje.

Ahogy beértek a falu nagy utcájára, Zsuzsika hirtelen rá-
zendített a tojás-szedő-nótára:

*Tyúkom, tyúkom, kendermagos,
Hány a tojás, kárdd ki most?
Tizenkettő, három híján,
Jaj de kevés! — mond a kislány.*

*Kukuriku, tollas kakas,
Minek olyan üres a kas?
Ha holnapra több nem akad,
Kitekerem a nyakadat.*

Ugy visitott a Zsuzsika hangja, mint a szél.

A kerítéseken belül mindenfelé kiszaladtak a gyerekek s
kiabáltak:

— Jönnék a galambosi lányok tojás-szedni!

Innen is, onnan is kiszólt a gazdasszony:

— Hej, lányok, kislányok! Tán nem akartok bejönni?

— Ha hinak! — vágott rá Zsuzsika.

— Hiszen hívlek!

Arra bementek.

Három pirosképű fiu csintalanul leskelődött a lányokra.

A legnagyobbiknak már csipkés-szélű kis kendő volt a lajbija
zsebében. Ez tavaly került ki az iskolából.

Oda is szólt Zsuzskának:

— Hé, be megöntelek husvétban!

— Elfelejtet te akkorra, melyik vagyok én — felelt Zsuzsika.

A kislányok elköszöntek. Siettek ki az utcára.

Ott Zsuzsika rázendített a tojás-nóta többijére:

*Libám, libám, őke, őke,
Van-e tojás az ülőbe?
Van bizony ott akár száz is,
A nyakadban nincs több kláris.*

*Ludam, ludam, jó gúndrom,
Hány tojás volt a mult nyáron?
Jaj, ki győzné számba venni,
Alig értem vámot szedni.*

Az apró fiuk mind az anyjuk szoknyáját cibálták, hogy ezeket híják be, ezt a lányt szeretnék ők megöntözni.

No, hitták is!

Mire a templomig értek, annyi volt a tojás, hogy Zsuzsika nem tudta már hova tenni.

— Jó lesz már hazamenni! — mondta.

Azzal haza is mentek.

II.

Feltetszett himes husvét hajnala.

A parittyási fiuk kiugráltak az ágyból s hozzáfogtak öltözni.

Most nem lustálkodtak szurtosan, morcosan a kuckóban. Zaklatták erősen édes szüléjüket, hogy öltöztesse már őket. Adja elé a vasárnapló ruhát, a csipkés kis kendőt, a darutollat a kalap mellé.

De öreganyjuk előbb rájuk zörgött:

— Nem addig, míg olyan fényes nem lesz a sok apró, sáros csizma, mint a Salamon orcája!

A zshivajgásban ugysem lehet aludni, hát a gazda is mind felneszelt. Apai szeretettel nézte csemetéit, hogy készülődnek.

A türelmetlen és ügyetlen kis kezekből kivették apámuramék a sárbafulrt csizmákat s egy-kettőre tisztába tették őket.

Mire igazán kivirított a hajnal virágos kis kertjében a nap rózsája, akkorra rendben haladt egyik raj fiu a másik után Parittyásról Galambosra.

Legelől vezetett Korcos Pista a két testvérével. Szél fujta-fujdogálta pántlikás kalapját és pirosra csipte az orcáját.

Csengett a sarkantyus csizma. A gyarmati vásárról csak a mult héten hozta az édesapja.

Folyvást azon törte a fejét, hogy Zsuzsika majd látja. Vajjon ráismer-e?

De a galambosi lányok sem aludtak ám délig!

Mire az első csapat fiu betért a falu végén, nem volt olyan ház, ahol rendben ne lettek volna a lányok. Hajukat szépen, feszesen simára fonta az édesanyjuk, csakugy ragyogott a tiszta fehér homlok. Ujmódi ruhájukon libegett-lobogott a szalag, csipke. S a ház is tiszta volt ám!

Korcos Pista többször is volt már Galamboson. De bizony nem tudta, merre laknak Szabados Zsuzsikáék.

Mitevő legyen most?

Csak ment előre, csak ment. Itt-ott fiuk jöttek szembe velük. Ezek is rózsavizes üveget szorongattak, locsolni jártak.

Csak lány nem látszott sehol. A lányok odabent várják ilyenkor a kis gavallérokat.

A falu közepén egy szép új ház homlokára fel van írva :
„Isten segítségével építette Szabados Gábor.“

— Tyűh, ez lesz az a ház! Ez a Zsuzsika apja.

— No, ide bemegyünk! — szólt oda öccseinek s már be is lépett a rácsos kis kapun.

Beállított a pitvarba, onnan a szobába.

Megállottak egymás mellett az ajtóban szépen. Azzal Pista rákezdte jó hangosan :

*Ma nyílt meg az égnek ragyogó kebele,
 Ma szállt le a földre az égnek szelleme.
 Megtörte a halált a földnek porában,
 Dicsőséget szerzett az ég tárházában...*

Az öccse is elmondta a maga versét :

*Locsolódni jöttem, rózsavizet hoztam,
 Vigyázatok, lányok, megöntelek mostan!...*

Ekkor nagy dolog történt.

Az oldalszoba ajtaja kinyílt s megjelent a küszöbön Zsuzsika, torkaszakadtából visitva.

— Mi baj, mi baj? — ijedt meg mindenki.

— Valaki összetörte a himeseket! — rebegte Zsuzsa, szinte fuldokolva a zokogástól.

— Ki volt az, ki tette azt? — kiabálta haragosan apja, anyja.

Ki volt az? Ki tette azt? Hát ki más, mint Marcsa. Tót Marcsa.

Tegnap este itt volt a kis rossz s elpanaszolta, hogy kevesebb tojást kapott, mint Zsuzsika. Megirigyelte a Zsuzsika tojásait s mind összetörte.

Pista csak nézte, nézte, hogy sir Zsuzsika. Egyszerre oda lépett hozzá :

— Ne sirj, Zsuzsi, lesz még himes tojás! Ne félj, mert téged meglocsol minden parittyási fiu a nélkül is. De annak a rossz kis lánynak senki se lép be a kapuján. Ezt én mondom, Korcos Pista. Én bizony!

Zsuzsi egyszerre felnézett :

— Hát te vagy a! Hiszen a tojásod megvan. Azt én jó helyre tettem.

Odalépett az öreg ruhaszekrényhez. Kivett a szépen rakott cifra szöttesek közül három gyönyörű himes tojást és oda adta mind a hármat Pistának.

Ezt ő már tegnap jókor elkészítette, hogy valamiképp el ne cserélje másnak.

A szempilláján könny csillogott, de hamis kis szája már nevetett. Mintha már nem is sajnálta volna az összetört tojásokat.

És Zsuzsikát sorra meglocsolta minden fiu. Galambosi, parittyási, tojás nélkül is.

De Marcsának ott vesztek a himes tojásai az egész szakajtóval, senki se nyitott rá ajtót.

Móricz Zsigmond.

A gonosz testvérek.

*Meghalt, eltemették, a szorgos vén gazdát.
Fölbomlott a csendes, rendes, békés család.
A házat s a földet, minden örökséget,
Az utódok szépen széthordtak, széthéptek.*

*Az osztásnál nem volt kimélet, szeretet.
Bár mint fordult az úgy egyiknek sem tetszett.
Egy ócska vasszegért már birokra mentek.
Vadul marakodtak s azután pereltek.*

*A dolog nem kellett, a dolgot kerülték.
Nap-nap után csak a nagy per végét lesték.
Hitt, remélt mindenik, esküvel fogadta,
Hogy a törvény előtt ő jut diadalra.*

*A ligeti dülő s túl a vizen a rét,
Lesz a győzelmi jel s a malom a pótlék.
Melyért hajba kaptak, melyért perbe szálltak.
Tartván mindenik azt a maga jussának.*

*Ajtóról, ajtóra jártak, kilincseltek.
Prókátort fogadtak, tanukat kerestek.
Közbe pedig kenték, fenték a kereket,
Ráment, oda csuszott, minden bér s kereset.*

*Fogyott az örökség, napról-napra fogyott.
A telkes gazdaság, vásott, romlott, kopott.
A gonosz, hálátlan utódok kezébe,
Nem maradt más, csak a mult idők emléke.*

*Elhangzott a súlyos, de jogos ítélet,
Megbűnhődtek mind a mostoha testvérek.
A szép vagyron helyett osztályrészül kapták;
Életük végéig a koldus tarisznyát.*

Lőrinczy Miklós.

Előfizetési felhívás. Örömmel jelentjük, hogy *Dr. Wilbur M. Earl*: „A mi unitárius örökségünk“ című s az *unitarizmus történetét a föld különböző pontjain fekvő országokban* lebilincselő előadási móddal ismertető könyve, Szent-Iványi Sándor teológiai tanár fordításában, a sajtó alatt van és legközelebbi hetekben könyvpiacra kerül. A maga nemében egyedülálló mű értékét még emeli, hogy azt a *Fülöp-szigetek és Csehszlovákia* szabadelvű keresztény mozgalmainak, valamint az *unitárius kül-és belmisszióknak történetével* is kiegészítette a fordító, egyben pedig összegyűjtötte s a szöveg közé helyezte el a nevezetesebb unitáriusok és az unitárius mozgalommal kapcsolatban álló épületek, események, emlékoszlopok, szobrok stb. képeit is. Ez lesz az első *unitárius „képcsarnok“*, mely nyomtatásban megjelenik.

E munka megjelenése azonban nagy anyagi áldozatokat kíván az Iratterjesztőtől, melyet az szívesen vállal, de hogy megfelelő számvetést készíthesen, szükséges tudni a valószínű előfizetők számát.

Tisztelettel kérjük lapunk olvasóit, előfizetőit és barátait, szíveskedjenek levelező-lapon tudatni velünk, hogy igényt tartanak-e és ha igen, milyen és hány példányra ebből a műből, mely minden unitárius családnak időről-időre a legtanulságosabb olvasmánya lesz, melyből megismeri szenvedéseinket, nagyjainknak küzdelmeit és erős hitet ad szent vallásunknak a jövőben vetett elhivatásában.

A körülbelül 26—30 iv (416—480 oldal) terjedelmű könyv ára *előfizetők részére*: 1. Fűzve 120 lej. 2. Kötve 150 lej. 3. Amatőr-példány (számozva), famentes papíron és diszkötésben 180 lej. *Április 10-én tul már a magasabb bolti ár lép érvénybe.*

Lelkészeknek, tanítóknak és főtanácsi tagoknak a könyvet havi részletfizetésre is adjuk. Nyolc előfizető gyűjtése esetén egy példányt ingyen adunk. *Unitárius Iratterjesztő Bizottság.* Liceul Unitarian, Cluj, Calea Mar. Foch 12.

Dr. Gál Kelemen: Jakab Elek élet- és jellemrajza című jeles mű ismertetésénél mult számunkban egy sajnálatos árkülönbözeti hiba csuszott be. A könyv ára kötve nem 150, hanem 160 lej.

Az Unitárius Nők Orsz. Szöv. szövőtanfolyama. A Nők Szöv. csendesesen, hiven, feltűnés nélkül működik a maga munkamezején. Az elmúlt téli évszakban szövőtanfolyamot rendezett Major Zsuzsika vezetése mellett. A szövőtanfolyamon 8 drb kisebb és nagyobb, de a mai kivánalmaknak megfelelő szövőszék volt beállítva, amelyen a legegyszerűbb házi törülközőktől kezdve a legművészebb kivitelű munkákat készítették el gondos női kezek. Az egyik tanfolyam nov. 15 — jan. 31-ig, a másik pedig febr. 1 — márc. 31-ig tartott. Az elsőn 11-en, a másodikon pedig 10-en vettek részt. A tanfolyamon a munka reggeltől estig tartott s egyformán kiképzést nyertek a résztvevők az elméleti ismeretekből és gyakorlati kivitelből.

A márciusi kulturdélután. Mult számunkban közöltük Dr. Boros Györgynének a március havában a kulturdélutánon mondott bezáró beszédét. Akkor az ünnepély lefolyását nem irhattuk le, mert a lap már ki volt szedve. Most pótlólag leközzöljük az emlékezetes ünnepély lefolyását :

Elsőnek Gróf Bethlen Mária lebilineselő modorban számolt be Európa-uti élményeiről, majd G. Híhn Irén énekelt operaáriákat művészi elmélyüléssel. Diviaczky Mária hegedűjátéka gyönyörködtette a közönséget. A zongorakiséretet Útő Mária zenetanárnő látta el, finom alkalmazkodó képességgel. Rennerné-Halász Baba énekelt néhány hangulatos dalt, nagy tetszés mellett, majd K. Molnár Irma zongorázott nagy technikai felkészültséggel. A gyönyörű művészi műsort M. Lévay Ilonka énekszámra zárta be, aki M. Rohonczy Mária zongorakisérete mellett énekelte el áriáját.

Dr. Boros Györgyné tartotta meg ezután elnöki bezáró beszédét. A műsor végeztével Bárány Huszár Pálné J. Bárány Bányai Elza és Szentkirályi Ákosné emlékalbumot adtak át Dr. Boros Györgynének, amely a városunk előkelő magyar asszonyainak és közéleti tényezőinek aláírását és hálasorait tartalmazta. A művészi kiállítású albumot Appanné Bányai Ibolya és Diviaczky Rezső festőművész illusztrálták. Az album első lapján Dóczy-né-Berde Amál dedikációja olvasható, a következő lapján a püspöki palota képe, alatta pedig Siró Zsigmondné verse. A Dávid Ferenc Egylet választmányja nevében Gálfi Lőrinc teológiai tanár, az egyletnek több mint négy év-

tizeden át pénztárosa, mondott megleghangu köszönetet Dr. Boros Györgynének a kulturdélutánok megrendezéséért, mely az egylet részére a „hét sovány esztendő” alatt olyan jelentős jövedelmet hozott az egylet részére, hogy az „Unitárius Közlöny” kiadásai minden fennakadás nélkül rendezhetők voltak.

Felhívás a tanítókhöz. Az „Unitárius Közlöny” esetenként legnagyobb készséggel felkarolja úgy tanítóegyesületi, mint az oktatásüggyel kapcsolatos egyéb ténykedéseinket, miáltal lehetőséget nyújt a szülők és iskola közötti kapcsolat fejlesztésére és erősítésére; azért kívánatos, hogy tanító testvéreink meleg érdeklődést tanusítsanak a Közlöny iránt úgy szellemi, mint anyagi, segítő támogatásukkal.

Bármily anyagi nehézségekkel küzdünk is, a lap nagyon csekély előfizetési díja ezt lehetővé teszi úgy saját részünkről, mint egy buzgósággal más előfizetők gyűjtésével.

Azonban ez ne legyen csak óhajtás, hanem lélekből származó, teljesedésbe menő tevéleges cselekedet részünkről, mert egyházépítő, lelki munkát csak lélekből jövő cselekedettel lehet végezni.

Támogassuk és támogattassuk hát minél behatóbban a mi közügyeinket is támogató, lelki épülésünket szolgáló Közlönyünket! Cluj, 1938. márc. 19. *Patakfalvi Zsigmond* egy. eln.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába február 24-től március 21-ig *tagsági díjat* fizettek: Dr. Gyulay Zoltán Szeged 1936—1937-re, Dr. Gyergyay Árpád Cluj 1937-re, Pataki Jánosné 1938-ra, Ajtay János 1934-re, Dr. Mikó Imre 1935—1938-ra, Özv. Pálffy Mártonné 1936—1938-ra, Özv. Pálffy Mártonné 1936—1938-ra, Dr. Kauutz Józsefné 1937—1938-ra, Keresztesi Dénes Sabed 1934—1937-re, Dr. Austerlitz Vilmos Bardejov 1938-ra, István Lajos Târgu-Mureş 1936—1937-re, Özv. Marosy Mátyásné Aiud, Özv. Gáll Mártonné Reghin, Ürmössy Jenő Cluj, Komjátszegi Géza Bihoria, Boros Mózes Jobageni 1938-ra, Özv. Ekart Andorné Tarceşti 1934—1938-ra, Ifj. Bitai Endréné, Kovács István Sânbenedic 1937-re.

Előfizetői díjat fizettek: Ilyés Józsefné Sibiu 1936—1938-ra, Keresztély Lajos Cluj 1938-ra, Vajna Lajosné, Inczeffy Lajos 1937—1938-ra, Miklósi István 1936—1937-re, Bányay Sándorné Dej 1935-re, Izsaky Antalné 1937-re, Cseh Mózes Cuzdriora 1937-re, Péterfy Lőrincné Aita-Mare, Gálffy Béla Cluj, Kecskés Jolán Buşteni, Késmárki Miklós Baraolt, Incze Jánosné Calnic, Szénássy Jánosné, Székely János Cluj 1938-ra, Németh Ernő Bucureşti 1935-re, Kozma Anna I. G. Duca 1936—37-re, Botár István Cluj 1934—38-ra.

Alapítói díjban fizettek: Szentgyörgyi Aladár Mihail Viteazul 250 lej, Dr. Ferenczy Sándor Cluj 200 lej, Dr. Csutak Mihály 175 lej, Geréb Zsigmond I. G. Duca 1000 lej, Köntés Béla Cluj 200 lej, Kovács Péter Valeni 200 lej, Utó Béla Racoşul de jos 100 lej.

Cluj, 1938 márc. 21.

Gálfi Lőrinc, pénztárnok.

Kedves olvasóinknak és munkatársainknak kellemes és boldog husvétii ünnepeket kívánunk.

Harmonium-szentelés az Irisz-telepi imaházban. A kis, Irisztelepi imaház ismét gazdagodott egy 8500 Lejes harmoniummal, melyet március hó 6-án a vasárnapi istentisztelet keretében ünnepélyesen, nagyszámu közönség előtt szenteltek fel és adtak át a haszálatnak. Ez alkalommal Ürmösi Károly esperes tartott magasröptü ünnepi beszédet. Az egyház nevében Ürmösi József püspöki titkár, a D. F. E. nevében Benczédi Pál vallástanár mondottak beszédet. Az Irisz-környéki hívek nevében Oslai Dénes vette át és köszönte meg a harmoniumot, a vasárnapi iskolások nevében Ábrahám Lajos elemi oszt. tanuló. Az ünnepi istentiszteletet Fazakas Olga és Nagy Károly hatásos szavalatai egészítették ki. Istentisztelet után az egyleti helyiségbe az Irisz-környéki nők adtak teát, melyet kedves műsor tett hangulatossá. Az imaház vezetősége ezuton is ismételten köszönetet mond mindazoknak a nemesszívü adakozóknak, kik az új harmonium beszerzését adományaikkal segítették. Hálás köszönetünket fejezzük ki Ütő Lajos tanár urnak, hogy a harmonium díjából 450 lei Lei kedvezményt szerzett s ezáltal is megkönnyebbitette a beszerzést.

Értesítés. Felkérem és felhivom az érdekelt afiait, hogy az egyházi pénztárhoz küldendő póstautalványokat csak románul címezzék pl.: *Parochia Unitariană*. Minden cimmet románul kell írni.
Hadházy Sándor, pénztárnok.

Ifj. Kovács Lajos lelkészjelöltet Kovács Lajos braşov-brassói esperes-lelkész fiát március hó 19-én avatták teológiai doktorrá Franciaországban, Strassburgban a teológiai fakultáson. Hét évet töltött külföldön. Egyet Németországban Marburgban, kettőt Angliában Oxfordban, csaknem négyet Franciaországban Strassburgban. Március végén jó egészségben érkezett haza, hogy itthoni szolgálatát az egyház keretében megkezdje. Szorgalmával és komoly munkásságával, nem különben megnyerő egyéniségével mindenütt jó hirt hagyott maga után. Hazai munkásságához sok jó reményt füzünk és sok szerencsét kívánunk.

